

6. Карась П. Інтелектуальний капітал: складові та аспекти комерціалізації в нових умовах господарювання // Економіст. – 2006. – № 8. – С. 31–39.

7. Мазнев Г.Є. Антикризове управління як сфера бізнес-адміністрування / Г.Є. Мазнев, С.О. Заїка, О.В. Грідін // Науковий вісник УжНУ. Серія: Міжнародні економічні відносини та світове господарство». – 2016. – Вип. 10. – С. 25-32.

8. Мазнев Г.Є. Сутнісна характеристика інтелектуального капіталу / Г.Є. Мазнев, С.О. Заїка, О.В. Грідін // Науково-практичний журнал «Причорноморські економічні студії». – 2016. – Вип. 10. – С. 36-47.

9. Федулова Л.І. Економіка знань: підруч. [для студ. вищ. навч. закл.] / НАН України; Ін-т екон. та прогноз. НАН Україн. - К., 2009. – 600 с.

10. Эдвисон Л., Мэлоун М. Интеллектуальный капитал. Определение истинной стоимости компании // Новая постиндустриальная волна на Западе. – М., 1999. – С. 434.

УДК: 336.015 (075.8)

БАНКІВСЬКИЙ КРЕДИТ ЯК ДЖЕРЕЛО ФІНАНСОВОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ІННОВАЦІЙ

BANK LOAN AS A SOURCE OF FINANCIAL SUPPORT OF INNOVATION

ВАСЮРЕНКО В.В., КАЛАШНИК О.М.,* студенти
Харківський національний технічний університет
сільського господарства імені Петра Василенка

Стаття присвячена аналізу системи фінансового забезпечення інноваційного розвитку, оцінці ролі банківського кредиту у фінансовому забезпеченні інноваційної діяльності. З'ясовано особливості фінансування інвестиційної діяльності, оцінено сучасний стан фінансового забезпечення інноваційної діяльності в Україні.

Проведений аналіз дає змогу констатувати фінансову недостатність наявних і дефіцит потенційних джерел фінансових ресурсів для забезпечення здійснення інноваційної діяльності і реалізації інноваційних проєктів в Україні. Банки, незважаючи на значні обсяги кредитних ресурсів, недостатньо беруть участь у фінансовому забезпеченні інноваційної діяльності і реалізації інноваційних проєктів.

Ключові слова: фінансове забезпечення, інновації, інвестиції, інноваційна діяльність, банківська система, банківський кредит.

The article is devoted to the analysis of the system of financial support of innovative development, assessment of the role of bank credit in financial support of innovative activity. The peculiarities of financing of investment activity are found out, the current state of financial support of innovative activity in Ukraine is estimated.

The analysis makes it possible to ascertain the financial insufficiency of the available resources and the lack of potential sources of financial resources to ensure the implementation of innovative activities and the implementation of innovative projects in Ukraine. Banks, despite the large amounts of credit resources, are not sufficiently involved in the financial support of innovation activities and the implementation of innovative projects.

Keywords: financial security, innovations, investments, innovative activity, banking system, bank credit.

---

* Науковий керівник – Малій О.Г., к.е.н., доцент

Постановка проблеми у загальному вигляді. Економічне зростання держави перебуває у прямій залежності від спроможності її створювати та використовувати інновації. Інновації - це процес вкладання фінансових ресурсів у розробку, впровадження, поширення і використання результатів інноваційного процесу з метою підвищення ефективності суспільного виробництва та вирішення соціальних проблем [7]. Питання обсягу необхідних фінансових ресурсів, які забезпечують інноваційний процес, ефективності інститутів, які спрямовують потоки ресурсів в економіку є вкрай важливими.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Різним аспектам фінансового забезпечення інноваційного розвитку приділяється постійна увага як науковців. Значний вклад у вирішення фінансових проблем підприємств внесли відомі вітчизняні вчені М. Діба, І. Власова Г. Мазнев, Т. Майорова, О. Юркевич, та багато інших дослідників. Поряд з тим, питання забезпеченості інноваційної діяльності підприємств фінансовими ресурсами залишаються актуальними.

Формулювання цілей статті. Метою статті є оцінка ролі банківського кредиту у фінансовому забезпеченні інновацій.

Вклад основного матеріалу дослідження. За умов дефіциту власних коштів більшості підприємств, нестійкості економічного розвитку важливим джерелом фінансового забезпечення стають кошти фінансово-банківської системи.

Оцінка реальних можливостей використання потенціалу банків у сфері фінансового забезпечення інновацій дає змогу дійти висновку, що на сьогоднішній день банківські кредити лише умовно можна розглядати як джерело фінансового забезпечення інноваційних проєктів [7].

Так, станом на 01.04.2018 р. банківські активи становили 1295,8 млрд. грн. (на 01.01.2017 р. вони склали 1256,3 млрд. грн., на 01.01.2016р. - 1254,4 млрд. грн.). Розмір кредитного портфеля на 01.04.2018 р. становив 1059,9 млрд. грн. (на 01.01.2017 він складав 1005,9 млрд. грн., на 01.01.2016 - 965,1 млрд. грн.) [6]. Понад 80 % усіх кредитів банки надавали в поточну діяльність позичальників. Проте інноваційна діяльність залишається поза увагою банків, про що свідчить мала частка довгострокових кредитів, спрямована в інвестиційну діяльність та у пріоритетні галузі економіки [3].

У 2017 році інноваційною діяльністю в промисловості займалися 759 підприємств, або 16,2% обстежених промислових [5].

У розрізі видів економічної діяльності це підприємства з виробництва основних фармацевтичних продуктів і фармацевтичних препаратів (53,8%), інших транспортних засобів (37,1%), комп'ютерів, електронної та оптичної продукції (34,0%), напоїв (25,9%), електричного устаткування (25,2%), хімічних речовин і хімічної продукції (25,0%).

У 2017 році на інновації підприємства витратили 9,1 млрд. грн, у тому числі на придбання машин, обладнання та програмного забезпечення – 5,9 млрд. грн, на внутрішні та зовнішні науково-дослідні розробки – 2,2 млрд. грн, на придбання існуючих знань від інших підприємств або організацій – 0,02 млрд. грн та на інші роботи, пов'язані зі створенням та впровадженням інновацій – 1,0 млрд. грн.

Основним джерелом фінансування інноваційних витрат залишаються власні кошти підприємств – 7704,1 млн. грн (або 84,5% загального обсягу витрат на інновації). Кошти державного бюджету отримали 8 підприємств, місцевих бюджетів – 17, загальний обсяг яких становив 322,9 млн. грн (3,5%); кошти вітчизняних інвесторів отримали 5 підприємств, іноземних – 3, загалом їхній обсяг становив 380,9 млн. грн (4,2%); кредитами скористалося 21 підприємство, обсяг яких становив 594,5 млн. грн (6,5%).

У розвинутій економіці банки є активними суб'єктами інноваційної діяльності, забезпечують не тільки її фінансування, а й зв'язок між іншими учасниками. Однак, поточна ситуація свідчить, що банківський кредит не став в Україні основним джерелом фінансування

інновацій. На підтвердження вищезазначеного розглянемо показники офіційної банківської статистики щодо кредитної діяльності.

Щодо вкладення банків в інноваційні проекти як власних, так і залучених коштів, то основним критерієм, який визначає доступність таких ресурсів для потенційного позичальника, є відсоткова ставка, що склалася на ринку [4]. Вона залежить від рівня ставки рефінансування НБУ. Хоча облікова ставка останнім часом знизилась з 21,4% (станом на 01.01.2016р.) до 17% річних (станом на 01.04.2018р.) [6], вона залишається надто високою, що фактично перекреслює можливості інвестування з банківських джерел.

Також одним з чинників низького рівня використання потенціалу банків в інноваційному секторі вітчизняної економіки є невеликий розмір капіталу більшості вітчизняних банків. Рівень капіталу всієї банківської системи України відповідає рівню капіталу одного середнього за розміром банку в Каліфорнії або одного великого банку в Центральній Європі [1]. Фінансовий потенціал комерційних банків України поступається потенціалу комерційних банків Росії у 5 разів, Японії – у 200 разів, тому українські банки не мають змоги надавати довгострокові інноваційні кредити під невисокі відсотки [2].

Оскільки фінансовий потенціал банківської системи України є незначним, то, відповідно, й можливості для кредитування інвестиційної діяльності в інноваційному секторі економіки, нажаль невеликі.

Розвитку інноваційного кредитування має сприяти законодавча підтримка з боку держави, наприклад, через систему компенсації відсоткових ставок комерційних банків. При цьому держава дану компенсацію відносить не на витрати бюджету, а погашає з фондів, створених для підтримки науково-технічного прогресу.

Висновки. Аналіз ефективності банківського кредитування, як джерела фінансування інноваційної діяльності в Україні, дає змогу дійти висновку, що банки недостатньо беруть участь у фінансовому забезпеченні інноваційної діяльності. Розв'язанню проблеми інноваційного кредитування має сприяти державна законодавча підтримка.

Література.

1. Банківське кредитування в Україні: посткризове перезавантаження [Електронний ресурс]: монографія / С.М. Аржевітін, Т.С. Шемет, Н.В. Циганова та ін.; за заг. ред. С.М. Аржевітіна. Київ: КНЕУ, 2017. 407 с.
2. Мазнев Г.Є. Управління інноваційним розвитком аграрних підприємств. Актуальні проблеми інноваційної економіки, 2017. №2. С.32-41.
3. Малій О.Г. Фінансове забезпечення інноваційної діяльності в Україні. Вісник Харківського національного технічного університету сільського господарства імені Петра Василенка: Економічні науки, 2018. Вип. 193. С. 247-256.
4. Малій О.Г. Фінансові ресурси підприємств та джерела їх формування: теоретичні аспекти. Актуальні проблеми інноваційної економіки, 2016. № 2. С. 71–74.
5. Матеріали офіційного сайту Державної служби статистики України. Наукова та інноваційна діяльність України (Електронний ресурс). Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua>
6. Матеріали офіційного сайту Національного банку України (Електронний ресурс). Режим доступу: <http://www.bank.gov.ua>.
7. Фінансове забезпечення інноваційного розвитку України [Електронне видання]: монографія / [М. І. Дибя, О. М. Юркевич, Т. В. Майорова, І. В. Власова та ін.]; за ред. д.е.н., проф. М. І. Дибя і к.е.н., доц. О. М. Юркевич. К.: КНЕУ, 2013. 425с.

